

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Suunnitelma on melko kattava, mutta kokonaisuus rakentuu melko perinteisesti valtiollisten toimijoiden ja suurimpien TKI-toimijoiden sekä osaamiskeskittymien varaan. Maakuntien liittojen roolia TKI-toiminnan mahdollistajana ja aihoiden kokoajana ei tunnisteta, vaikka niiden vastuulla olevien maakuntaohjelmien ja älykkään erikoistumisen strategioiden toimeenpanoa tehdään yhdessä eri toimijoiden kanssa hyödyntäen muitakin kuin alueellisia rahoituksia.

Hallitusohjelman kaksoissiirtymä vihreä-digi on keskeinen elementti. EU:ssa puhutaan kuitenkin jo kolmoissiirtymästä, jossa kolmas haaste on väestönkehitys. Etelä-Karjalan osalta tämä liittyy erityisesti väestön ikääntymiseen ja työikäisen väestön heikosta kehityksestä johtuvaan huoltosuhteen heikkenemiseen. Asia on yhteinen monen maakunnan kanssa ja markkina mahdollisille innovaatioille kansainvälinen.

Yleiskuvassa pohdituttaa hyvinvointialueiden osalta TKI-toiminnan kohdentuminen vahvasti yliopistosairaaloihin. Palvelujärjestelmän kehittämisellä on jo perinteitä ja resurssihaasteissa olevan sote-sektorin osalta siihen kannattaa kiinnittää huomiota kuten myös kuntien ja hyvinvointialueiden rajapinnassa olevaan terveyden edistämiseen sektoriin.

Innovaatiojärjestelmä on kokonaisuus ja suunnitelmassa on huomioitu tarve panostaa tasapainoisesti sen toimintaan. Elinkeinoelämävetoisuuden ohella tulee panostaa myös sellaiseen tutkimukseen, joka rakentaa pohjaa myöhemmälle soveltamiselle. Samalla kun korostetaan koulutustason kasvattamista, on hyvä myös tunnistaa innovatiivisen ajattelun edistäminen kaikilla koulutusasteilla ja käytäntölähtöisen innovaatiotoiminnan mahdollisuudet. Kehittämisen liiketoimintaan eli innovaatioksi siirtämiseksi tarvitaan myös panostuksia yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen ajatteluun.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

Etelä-Karjala on maakunta, jossa korkeakoulukampuksella ja suuryrityksillä on ollut perinteisesti vahva rooli TKI-toiminnassa. Maakunnassa tehdään myös kuntasektorin, elinkeinoelämän ja tutkimus- ja koulutussektorin yhdistävää TKI-yhteistyötä mm. alueellisin ja kilpailluin EU-rahoituksin. Erityispiirteinä on yliopiston tutkimuksen siirtäminen liiketoimintaan, mm. vihreän siirtymä ja digitaalisuuden uusiksi avauksiksi. Ammattikorkeakoululla on tärkeä ja kasvava rooli TKI-toiminnan, mutta myös osaavan työvoiman saatavuuden varmistamisessa. Metsäteollisuudella on vahva rooli sekä kumppanina että merkittävästi TKI-työpaikkoja alueella. Maakunnan TKI-ympäristö on myös kansainvälinen.

Etelä-Karjalan liiton rooli on verkostoissa tapahtuva aluekehittäminen, jonka tavoitteena on edistää alueen elinvoimaisuutta. Tähän tarvitaan sekä nykyisen liiketoiminnan vahvistumista että täysin uusia avauksia ja uusia sektoreita. Tärkeää on myös julkisen sektorin toiminnan uudistaminen TKI-toiminnan avulla, millä voidaan lisätä hyvinvointia ja kohdentaa niukkoja resursseja tehokkaammin. Alueellista innovaatiotoimintaa kokoavan ja rahoitusta kohdentavan älykkään erikoistumisen strategian prosessista vastaavat maakuntien liitot. Etelä-Karjalassa älykkään erikoistumisen strategia on laadittu maakuntaohjelman yhteydessä ja sisällytetty siihen.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Yliopistosairaaloiden osalta yhteistyötä muiden TKI-toimijoiden kanssa on syytä tukea myös hyvinvointialueilla. Etelä-Karjalan erityispiirre on jo sairaanhoitopiirin / Eksote aikana jatkunut TKI-yhteistyö sote-sektorin palveluntuottajan, LUT-yliopiston sekä LAB-ammattikorkeakoulun kesken.

On tärkeää lisätä yhteistyötä kautta TKI-järjestelmän, kuten suunnitelmassa linjataan. Myös ELY-keskuksilla ja maakuntien liitoilla on rooli TKI-rahoittajina. Erityisesti toimiva yhteistyö ja tiedonvaihto Business Finlandin kanssa on tavoiteltavaa, jotta kytketään alueellinen ja kansallinen toiminta yhteen sekä vältetään päällekkäistä rahoitusta. Kaikki toimet kannattaa hyödyntää Suomen TKI-intensiteetin ja rahoituksen tuloksellisuuden varmistamiseksi. Maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat toimivat tavoitteita ja yhteistyötä kokoavina alueellisina linjauksina. Yhteensovittamisessa tarvitaan panostusta myös valtionhallinnosta.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Rajapinta alue- ja rakennepolitiikan rahoitukseen (EAKR, JTF) tulee huomioida, jotta alueelliset ja valtakunnalliset toimet ovat yhdensuuntaisia. TKI-kyvykkyyttä voidaan lisätä yleisillä kehittämistoimilla, mitkä mahdollistavat useamman yrityksen kiinnittymiseen innovaatiojärjestelmään esim. yrityskohtaiset tuet ja kehittämishankkeet.

Business Finlandin palveluiden saavutettavuus. Matalan kynnyksen palveluita pienille yrityksille esim. innovaatioaseteli. Pienten startup-yritysten osalta tulee kehittää sopivia riskirahoitusmalleja, joilla julkinen sektori voi edesauttaa yksityisten sijoitusta saamista.

Valtion aluehallinnon uudistuksen toteutuksessa tulee huomioida elinvoimakeskusten saavutettavuus ja näkyvyys alueilla. Pk-yritysten kannalta rahoitusvälineiden hyödyntämistä edistää alueella toimiva ja näkyvä asiantuntija.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**
- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Hyvinvointialueiden TKI-yhteistyöstä voi koitua paitsi kaupallisia hyötyjä, säästöjä julkisen sektorin taloudella. Siitä huolimatta, että viime aikoina huomio on kiinnittynyt lähinnä peruspalvelutuotannon hoitamiseen, yliopistosairaaloiden ohella myös maakuntien hyvinvointialueilla on kiinnostusta ja kykyä TKI-toimintaan.

Perinteisen tutkijankoulutuksen ohelle kannattaa arvioida, olisiko työelämässä käyttöä akateemiselle jatkotutkinnolle, jonka tavoitteena on ensisijaisesti siirtää tutkimukseen ja TKI-toimintaan liittyvää osaamista eri sektoreille (tohtorintutkinnon tasoinen, ei kuitenkaan akateemiselle uralle tähtäävä koulutus).

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

Alueilla on panostettu TKI-infrastruktuuriin esimerkiksi EAKR-rahoituksen turvin. Tämä on kuitenkin ollut laajassa mittakaavassa mahdollista ainoastaan Itä- ja Pohjois-Suomessa, joilla on suhteellisesti isoimmat myöntövaltuudet. Tulee huolehtia, että mahdollisuudet ovat tasapuoliset kautta maan.

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**
- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

EU-hankkeisiin osallistuminen vaatii hallinnollista kyvykkyyttä ja resursseja. Hankkeisiin vaaditaan myös vastinrahoitusta. Jatkossa tulee panostaa kansallista vastinrahoitusta myös alueiden väliseen hanketoimintaan, jolla on kansallista lisäarvoa (esim. EU:n Regional Innovation Valley RIV aloitteeseen liittyvät hankerahoitukset). Tämä edellyttää vastinrahoituksen mahdollistamisen esim. kunnille, kuntien kehittämissyhtiöille tai maakuntien liitoille.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

On hyvä, että suunnitelmissa huomioidaan humanististen, yhteiskunnallisten ja luovien alojen potentiaali kehittämistoiminnassa. Suomen innovaatiojärjestelmä on ollut hyvin teknologiakeskeinen, mutta myös palveluihin ja toimintatapoihin liittyvää kehittämistä tarvitaan. Myös palveluinnovaatioiden potentiaali on alihyödynnetty.

Etelä-Karjalan näkökulmasta turvallisuuden ja huoltovarmuuden kysymykset sekä kokonaisturvallisuus ovat nousseet tärkeään rooliin.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

-

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

Ekosysteemisopimustoiminnan sekä muun TKI-vetoisen kaupunkikehittämisen tiiviimpi kytkeminen aluekehittämiseen, jota maakuntien liitot lakisääteisesti koordinoivat.

Peuhkuri Laura
Etelä-Karjalan liitto - Elinvoimapalvelut